

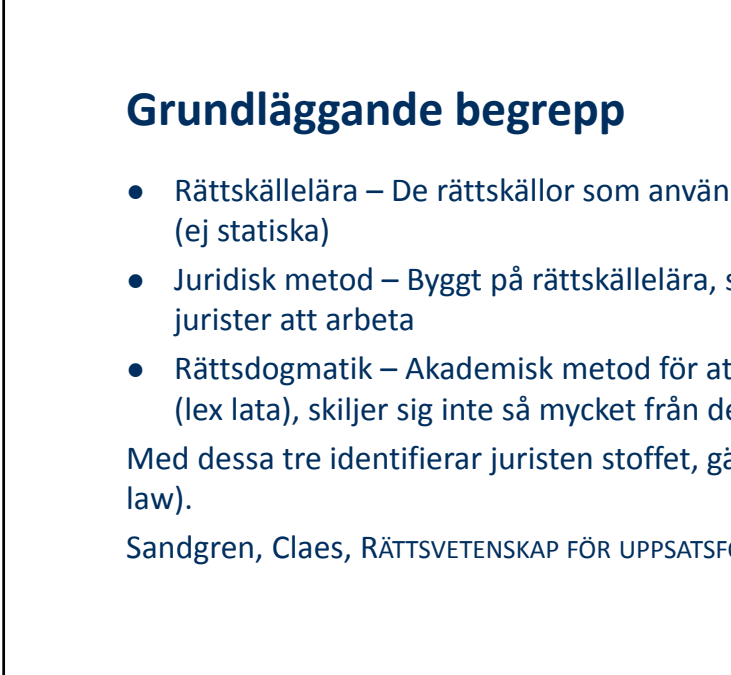

Civilrätt C Jurisprogrammet
Metodreläsningar

Stockholms
universitet

Några få ord om
rättsvetenskap, metod och
statiska rättsteorier

Laura Carlson © 2016

Stockholm
University

Grundläggande begrepp

- Rättskällelära – De rättskällor som används för att fastställa rätt (ej statiska)
- Juridisk metod – Byggt på rättskällelära, sätt för praktiserande jurister att arbeta
- Rättsdogmatik – Akademisk metod för att fastställa gällande rätt (lex lata), skiljer sig inte så mycket från den juridiska metoden.

Med dessa tre identifierar juristen stoffet, gällande rätt (black letter law).

Sandgren, Claes, RÄTTSVETENSKAP FÖR UPPSATSFÖRFATTARE (2015)

Att analysera rätten - rättsvetenskap

Rättsdogmatik – att fastställa gällande rätt
Att analysera rätten kräver mer än endast
rättsdogmatiken.

Rättsvetenskap

- Vetenskapsteorier möjliggör en djupare förståelse av stoffet oavsett ämnet.
- Rättsvetenskapliga teorier möjliggör en djupare förståelse av gällande rätt (som identifierades genom rättskällelära, den juridiska metoden och rättsdogmatiken)

Peczenik, Aleksander, JURIDISK ARGUMENTATION (1995)

Rättsvetenskap – De andra teorierna

En rättsvetenskaplig analys bygger alltså på rättsdogmatiken och en annan teori/metod.

För uppsatsen i CC har vi valt att lägga fokus på fem: Komparativ rätt, de feministiska rättsteorierna, CRT, rättsekonomi och rättssociologi ("Law in Context" räknas hit)

Historisk utveckling

- Komparativ rätt

Troligtvis den äldsta av de fem nämnda teorierna (redan på de romerska tiderna).

Rättsekonomi/ Law and economics

Började på 1700-talet med Adam Smith.
Rätten ska analyseras från ett externt, ekonomiskt perspektiv.

Critical Legal Studies

Critical Legal Studies (CLS) i USA och kritisk rättsteori i Europa (t.ex. critica del diritto i Italien) började på 1970-talet.
CLS påstår att staten inte är neutral och att lagen är en form av maktutövning som tillförsäkrar elitens intressen: "Law is not so much a rational enterprise as a vast exercise in rationalization."
Hutchison, Alan C., Monahan, Patrick J., *Law, Politics, and the Critical Legal Scholars: The Unfolding Drama of American Legal Thought*, 36 STAN. L. REV. 199, 206 (1984)

Critical Legal Studies

CLS är ingen av de valda metoderna för CC men viktigt eftersom CLS kan anses vara "förälder" till andravågsfeminism och CRT.

Kritiska (outsider) rättsteorier (Crits)

- Feministiska rättsteorier (andra vågens)
- Critical Race Teori (CRT)

Rättssociologi/Legal Sociology

- Rättssociologi är intresserad av hur rätten faktiskt tillämpas oberoende av vad rättskällorna, inklusive lagen, föreskriver.
- Roscoe Pound – Skillnaden mellan "law in books and law in action"

Law in Context

- Rätten sätts i olika kontexter, t.ex. språklig, litterär, social, psykologisk, osv. för att belysa problem t.ex. med rättstillämpning.

Ett exempel: AD 2007 nr. 45

En man med iranskt ursprung sökte anställning som bl.a. reporter hos ett produktionsbolag. Några dagar efter att han hade lämnat sin ansökan fick han ett svar per e-post där det angavs att bolaget främst sökte anställda som behärskade det svenska språket och att hans ansökan innehöll alltför många stavfel. Han tackades även för visat intresse. E-postmeddelandet var underskrivet av en anställd administratör hos bolaget med angivande även av bolagets namn.

Den bedömning som Arbetsdomstolen har gjort innebär alltså att bolaget inte kunde anses ansvarigt för administratörens agerande. Bolaget har därför inte diskriminerat mannen. DO:s talan skall följaktligen avslås.

Metod – i grova drag

- Komparativrättslig metod
- Arbetsgivaransvar (respondeat superior), diskrimineringskydd, bevisbördereglerna
- Rättsekonomi
- Allokering av rättegångskostnaderna som ett avskräckande medel mot att processa
- Rättssociologi
- Kan lagstiftning användas för att ändra samhällets beteende?
- En genusrättsmetod (antingen en av de feministiska teorierna, maskulinitetsteori, queerteori eller intersektionalitetsteori)
- Svaret var underskrivet av S.G. och med angivande av bolagets namn. Enligt bolaget var det en tidigare anställd som egenmäktigt och i strid med sina befogenheter hade besvarat A.T:s ansökan. Arbetsgivaren var inte ansvarig, administratör betedde sig oredligt.
- Critical Race – språk och etnicitet.

Medverkande

Laura Carlson – Lärare
Mediepedagog

Inspelat 2016-05-02
Institutionen för data- och systemvetenskap, DSV

